

Fysioterapeuterna inkommer med synpunkter på regeringens forsknings- och innovationspolitik (U2023/01467).

Fysioterapeuternas högst prioriterade synpunkter och förslag:

- *Fyraårig grundutbildning med tydlig forskningsanknytning som ökar attraktionskraften att bedriva fysioterapeutisk forskning.*
- *Förenade-/kombinerade anställningar mellan universitet/högskolor och det omgivande samhället för disputerade fysioterapeuter.*
- *Skapa möjlighet för alla forskare inom vårdprofessionerna att söka forskningsmedel i konkurrens samt att besitta poster där fördelning av medlen sker.*
- *Premiera promotions- och preventionsforskning i samverkan för att påverka levnadsvanor i positiv riktning.*

Inledning

Hälso- och sjukvården är en kunskapsintensiv bransch i ständig förändring. För att möta behoven krävs en grundutbildning på avancerad nivå av hög kvalitet. Arbetsgivare och huvudmän måste öka sin förmåga att rekrytera, samt behålla och utveckla kompetensen hos fysioterapeuter. Regelbunden kompetensutveckling under hela yrkeslivet är nödvändig för att möta kommande förändringar, erbjuda en evidensbaserad hälso- och sjukvård och ge förutsättningar för nya innovativa arbetssätt. För att nyttja fysioterapeuters kompetens optimalt behövs tydliga karriärmöjligheter som stimulerar utveckling.

Kunskap och bildning är direkt avgörande för individer och samhällets demokratiska utveckling och värnas av den akademiska friheten. Fysioterapeuter ska ges goda möjligheter och förutsättningar för att bedriva högkvalitativ och ändamålsenlig forskning. Detta innefattar goda möjligheter till forskarutbildning med efterföljande karriärtjänster inom akademi, klinik och andra verksamhetsområden. Målet är även att stärka professionens, allmänhetens och myndigheternas kunskap om och nyttjande av fysioterapeutisk vetenskaplig kompetens för optimal hälsa för befolkningen.

Fyraårig grundutbildning med tydlig forskningsanknytning som ökar attraktionskraften att bedriva fysioterapeutisk forskning.

För att nå excellens i forskningen behövs starka forskningsmiljöer där många forskare är aktiva. En attraktiv forskarmiljö lockar till sig internationella- och

nationella forskare. En miljö där seniora forskare vill stanna och handleda yngre forskare samt medverka i grund- och vidareutbildning av kommande kollegor. En annan viktig del är att rekrytera nya doktorander. Genom att förlänga grundutbildningen till fyra år för fysioterapeuter ges möjligheten att gå direkt in i forskarutbildning. Samhället behöver fysioterapeuter som genomför forskarutbildning tidigt i karriären för att ha många år i yrket framför sig. Likväl behövs fysioterapeuter som arbetat kliniskt och senare påbörjar forskarutbildning. En fyraårig grundutbildning med tydlig forskningsanknytning skapar också bättre förutsättningar för att bedriva preventivt folkhälsoarbete likväl den avancerade vård som idag ges.

Förenade-/kombinerade anställningar mellan universitet/högskolor och det omgivande samhället för disputerade fysioterapeuter.

För att kunna bedriva excellent forskning inom fysioterapi behövs förutsättningar för detta. Förenade/kombinerade anställningar där utbildningsuppdrag, klinisk forskning och kliniskt arbete ryms är direkt avgörande. Disputerade fysioterapeuter på både adjunks-, lektors- och professorsnivå arbetar på så vis kvar inom regioner, kommuner och hos privata vårdgivare och kunskapsöverföring sker kontinuerligt mellan de olika huvudmännen.

Adekvata kliniska frågeställningar väcks och beforskas, data samlas in i den kliniska vardagen. På så sätt förs kontinuerliga samtal kring vad som bör utvärderas och ett positivt ifrågasättande av tidigare "sanningar" sker. Med större delaktighet av kollegor och teammedlemmar i forskningen ökar möjligheten till att implementera forskningsresultat.

De förenade tjänsterna gynnar även studenter samt skapar karriärmöjlighet för den disputerade fysioterapeuten.

Förenade tjänster behöver utvecklas i hela landet för jämlik vård.

Universitet/högskolor som skapar denna typ av tjänster tillsammans med regioner/kommuner/privata vårdgivare bör premieras. Dessa tjänster är minst utvecklad inom den kommunala vården och hos privata vårdaktörer.

Skapa möjlighet för alla forskare inom vårdprofessionerna att söka forskningsmedel i konkurrens samt att besitta poster där fördelning av medlen sker.

För att klinisk forskning ska kunna bedrivas och därmed utveckla vården måste fördelningen av forskningsmedel ses över och förändras. Ett exempel är ALF-systemet. Hur ALF-medlen utlyses är en överenskommelse mellan varje enskilt universitet som bedriver läkarutbildning och tillhörande region eller regioner. Här

önskar vi att flera vårdprofessioner har möjlighet att söka i konkurrens och att också tilldelas medel.

Utredningen "Ny myndighet för finansiering av forskning och innovation" (SOU 2023:59) föreslår att fem statliga bidragsgivare ska bli tre för att dela ut medel till stora samverkansforskningsprojekt. Vi tror på samverkanssatsningar inom exempelvis levnadsvanor för en ökad hälsa. Vi finner dock en viss farhåga i att mindre och inte lika etablerade forskningsämnen skulle kunna missgynnas i de större satsningarna och därmed minskar chansen till medel för fysioterapeutisk forskning. Detta behöver tillses genom en bredd på perspektiv gällande välfärdsfrågorna i de stora satsningarna och därmed behöver projektgrupper bestå av många olika professioner, däribland fysioterapeuter.

En annan viktig del i fördelningen av ekonomiska forskningsmedel är att fysioterapeuter behöver vara företrädare i de råd där beslut om fördelning av medel sker. Ämneskunskap samt kunskap om vetenskapliga metoder som används inom den fysioterapeutiska forskningen behövs för att ansökningar ska bedömas på ett korrekt och rättvist sätt. Detta ser vi som mycket viktigt att beakta då bedömggrupper tillsätts nu och i en eventuell ny organisation av de statliga bidragsgivarna likväl som då regionala medel fördelas.

Premiera promotions- och preventionsforskning i samverkan för att påverka levnadsvanor i positiv riktning.

För att bygga stark samhällsbärande forskning med folkhälsoinriktning behöver samverkan ske mellan forskare från det medicinska/farmaceutiska området, teknik/naturvetenskap samt från humaniora och samhällsvetenskap. Alla människor har rätt till ett liv i rörelse. Rörelse är ett centralt begrepp inom fysioterapi och har stor betydelse för människan både fysiskt, psykiskt och socialt. För att arbeta rätt och effektivt med hälsopromotion och hälsoprevention likväl som med den personcentrerade vården behöver en mångfacetterad forskning bedrivas. Att fysioterapeutisk forskning är en naturlig del i många av dessa sammanhang är känt sedan tidigare, men det finns också arenor där fysioterapeutiska forskare inte tidigare varit en lika självklar del, exempelvis gällande aktiva transporter, digitala behandlingsformer och elevhälsan. Här är fysioterapeutiska forskare redo att samverka med andra aktörer för att nå högkvalitativ forskning.

Fysioterapeuter har stor kunskap gällande beteendeförändringar, vilket är värdefullt vid förändring av levnadsvanor, en av vår tids stora utmaningar. Den enskilda individen behöver stöd i att ändra beteenden men också organisationer

och samhällsstrukturer behöver förändras. Här har fysioterapeutisk forskning en stor potential att vara en nyckelspelare.

Att samverka med olika delar av samhället för att undvika att vården egentligen behöver utföras, dvs att vi arbetar med hälsopromotion och preventivt måste premieras i framtida forskningssatsningar. Fysioterapeutisk forskning har en viktig del i ett hållbart samhälle. En friskare befolkning som inte behöver konsumera vård i samma utsträckning leder till en vård som gör mindre avtryck på vår planet. Om vi kan finna högkvalitativa digitala lösningar för vård kan vi också spara på transporter och förbrukningsmaterial. Samhället blir hållbart för människor, planeten och välbefindandet i enlighet med Agenda 2030.

Övergripande avgörande stödfunktioner och möjligheter

För att kunna bedriva excellent forskning är forskningsinfrastruktur en viktig del. Stöd i form av administration, labbpersonal, implementeringsstöd, HR-stöd, och metodstöd till exempel. Eftersom forskningstraditionen är relativt ung inom fysioterapi finns stor utvecklingspotential för uppbyggnad av denna infrastruktur. Pengar behöver öronmärkas till aktuella stödfunktioner.

Utvecklad digitalisering av vården där it-system som möjliggör att information från olika vårdnivåer kan delas är av största vikt. Dessa system behöver vara granskade av forskare för att på ett ändamålsenligt och vetenskapligt sätt även kunna användas för registerforskning inom flera vårdprofessioner.

Den framväxande AI-kunskapen kommer den kliniska fysioterapeuten att använda för att frigöra tid till det som den mänskliga handen och hjärnan verkligen behövs för. Här måste det avsättas pengar för att innovativt utveckla denna del av forskningen.

Cecilia Winberg, *Förbundsordförande för Fysioterapeuterna*